

Podstawa programowa

język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy - III.1.R, etap III, zakres rozszerzony, rok szkolny, od którego obowiązuje: 2024 / 2025, oficjalna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia ze zmianami z dnia 28 czerwca 2024 r.

Cele kształcenia - wymagania ogólne:

I. Znajomość środków językowych.

Uczeń posługuje się dość bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi.

Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiadane w naturalnym tempie oraz różnorodne złożone wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń samodzielnie tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne oraz w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.

Uczeń uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach oraz reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.

Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Zalecane warunki i sposób realizacji:

Skuteczne porozumiewanie się w języku obcym nowożytnym - zarówno w mowie, jak i w piśmie - stanowi nadrzędny cel kształcenia językowego na wszystkich etapach edukacyjnych wyodrębnionych w podstawie programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny. Tak zarysowany cel sprawia, że język obcy powinien być przede wszystkim traktowany jako narzędzie umożliwiające uczniowi osiągnięcie różnych, właściwych dla danej sytuacji i motywacji celów komunikacyjnych. Założenie to nie wyklucza jednoczesnego dążenia do osiągania przez ucznia coraz wyższego stopnia poprawności językowej, choć z pewnością, zwłaszcza na początkowych etapach procesu kształcenia językowego, będzie to poprawność w zakresie kilku, kilkunastu najprostszych struktur.

Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego nowożytnego należy z założenia traktować jako proces wieloletni, naznaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności, zależny od warunków, w których kształcenie to się odbywa. Zadaniem szkoły jest zapewnienie takich warunków, w których godziny przeznaczone na kształcenie językowe zostaną wykorzystane w sposób optymalny, zarówno dla języka nauczanego jako pierwszy (wiodący), jak i dla języka nauczanego jako drugi.

W kształceniu językowym na III etapie edukacyjnym niezbędne jest:

1) zapewnienie przez szkołę zajęć z języka obcego nowożytnego, którego uczeń uczył się w szkole podstawowej, szczególnie w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy. Zmiana języka nauczanego jako pierwszy w szkole podstawowej na inny język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy w liceum ogólnokształcącym i technikum jest możliwa m.in.:

a) w przypadku oddziałów lub szkół dwujęzycznych, w których język nauczany jako drugi w szkole podstawowej może stać się językiem nauczany jako pierwszy w liceum ogólnokształcącym i technikum,

b) w przypadku gdy konieczność kontynuacji nauczania danego języka obcego nowożytnego jako pierwszego wiązałaby się z ograniczeniem możliwości wyboru

liceum ogólnokształcącego i technikum,

c) w przypadku klas wstępnych przygotowujących uczniów do kontynuowania nauki w oddziałach dwujęzycznych. Decydując się w liceum ogólnokształcącym i technikum na zmianę języka nauczanego jako pierwszy, należy mieć świadomość, że wyłącznie wariant III.1.P zapewnia przygotowanie ucznia do przystąpienia do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym

2) zapewnienie przez szkołę kształcenia uczniów w grupach o zbliżonym poziomie biegłości w zakresie języka obcego nowożytnego. Realizacja tego wymagania może wiązać się z podziałem klasy na grupy bądź stworzeniem grup językowych międzyoddziałowych, również - jeżeli to możliwe - w przypadku przedmiotów nauczanych dwujęzycznie

3) w przypadku uczniów technikum - wzbogacanie treści kształcenia o aspekty nawiązujące do zakresu tematycznego związanego z wybranymi efektami kształcenia określonymi w podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, np. bezpieczeństwo i higiena pracy, kompetencje personalne i społeczne. Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego ukierunkowanego zawodowo (JOZ w podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego) musi odbywać się w ramach języka obcego nowożytnego nauczanego jako przedmiot obowiązkowy w technikum (jednego z dwóch języków obcych nowożytnych nauczanych w technikum)

4) prowadzenie zajęć z języka obcego nowożytnego w odpowiednio wyposażonej sali, z dostępem do słowników, pomocy wizualnych, odtwarzacza płyt CD / plików

dźwiękowych, komputera ze stałym łączem internetowym, umożliwiającej przeprowadzanie ćwiczeń językowych w parach i grupach

5) używanie języka obcego nowożytnego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno nauczyciel - uczeń, jak i uczeń - uczeń

6) tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego nowożytnego do realizacji własnych celów komunikacyjnych ucznia, spójnych z jego potrzebami poznawczymi, emocjonalnymi oraz społecznymi, oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań oraz pasji. Wszystkie te działania powinny docelowo służyć rozwijaniu u uczniów świadomości znaczenia języków obcych w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym w pracy, również w odniesieniu do własnej ścieżki kariery zawodowej

7) wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów), w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takich, jak np. tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne

8) przeprowadzanie na bieżąco nieformalnej i formalnej diagnozy oraz systematyczne przekazywanie uczniowi i jego rodzicom - w sposób zrozumiały i czytelny dla odbiorcy - informacji zwrotnej na temat poziomu osiągnięć/postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych

9) zachęcanie uczniów do samooceny własnej pracy i stosowania różnych technik służących uczeniu się. Realizacja tego zalecenia stanowi szczególne zadanie nauczycieli i szkoły. Nauczyciele powinni zachęcać uczniów do pracy własnej z wykorzystaniem filmów, zasobów Internetu, książek (np. uproszczonych lektur), komunikatorów i mediów społecznościowych w odpowiednim zakresie i stosownie do wieku uczniów. W szkole powinny być organizowane wydarzenia związane z językami obcymi, np. konkursy, wystawy, seanse filmowe, spotkania czytelnicze, dni języków obcych, zajęcia teatralne, udział w programach europejskich typu eTwinning, umożliwiające uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami nauczanego języka

10) wykorzystanie zajęć z języka obcego nowożytnego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowania postawy ciekawości, tolerancji i otwartości wobec innych kultur, niekoniecznie tylko tych związanych z nauczaniem językiem, np. poprzez zachęcanie uczniów do refleksji nad zjawiskami typowymi dla kultur innych niż własna, stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii kraju pochodzenia uczniów oraz tworzenie sytuacji komunikacyjnych umożliwiających uczniom rozwijanie umiejętności interkulturowych.

Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego nie odbywa się w edukacyjnej próżni - powinno ono wspierać kształcenie w zakresie pozostałych przedmiotów oraz umiejętności ogólnych i być przez nie wspierane. Należy mieć świadomość, że wiele technik stosowanych

podczas zajęć z języka obcego nowożytnego, np. planowanie i analizowanie zasobu środków i umiejętności językowych posiadanych i wymaganych do wykonania danego zadania językowego, twórcze wykorzystywanie języka, traktowanie popełnionego błędu jako narzędzia rozwoju własnych umiejętności językowych, wykorzystywanie domysłu językowego w procesie rozumienia tekstu słuchanego i czytanego, odkrywanie wzorców i formułowanie reguł, sprzyja nie tylko rozwojowi umiejętności językowych, ale przyczynia się do rozwoju umiejętności rozumowania w ogóle.

Warto zachęcać uczniów do wykorzystania - zwłaszcza w czasie nauki drugiego języka obcego nowożytnego - znajomości innych języków, w tym również języka ojczystego, w celu ułatwienia uczenia się. Nauczyciel powinien zachęcać uczniów do szukania podobieństw między językami w zakresie słownictwa, gramatyki oraz organizacji tekstu, zwracając jednocześnie uwagę na różnice międzyjęzykowe. Umożliwi to uczniom stworzenie zestawu tzw. strategii wielojęzycznych. Zajęcia z języka obcego nowożytnego, dla których naturalne i pożądane są ćwiczenia bazujące na pracy w parach lub grupach - w tym debata/dyskusja - dają również doskonałą możliwość rozwijania tzw. umiejętności miękkich, w tym umiejętności współpracy, oceny mocnych i słabych stron własnych oraz kolegów/koleżanek, doceniania wkładu pracy kolegów i koleżanek, np. w ramach pracy projektowej.

Wymagania szczegółowe:

I.

Uczeń posługuje się dość bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów:

I.1)

człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, osobisty system wartości, autorytety),

I.2)

miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania, przeprowadzka),

I.3)

edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się - w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne, system oświaty),

I.4)

praca (np. zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, kariera zawodowa, rynek pracy, warunki pracy i zatrudnienia, mobilność zawodowa),

I.5)

życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy),

I.6)

żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe - w tym diety, lokale gastronomiczne),

I.7)

zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, finanse, promocja i reklama, korzystanie z usług - w tym usług bankowych, reklamacja),

I.8)

podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, awarie i wypadki w podróży, ruch uliczny, bezpieczeństwo w podróży),

I.9)

kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media),

I.10)

sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu, problemy współczesnego sportu),

I.11)

zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby - w tym choroby cywilizacyjne, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia),

I.12)

nauka i technika (np. ludzie nauki, odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz szanse i zagrożenia z tym związane, korzyści i zagrożenia wynikające z postępu naukowo-technicznego),

I.13)

świat przyrody (np. pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, katastrofy ekologiczne, klęski żywiołowe, przestrzeń kosmiczna),

I.14)

państwo i społeczeństwo (np. wydarzenia i zjawiska społeczne, organizacje społeczne i międzynarodowe, podstawowe zagadnienia związane z polityką i gospodarką, problemy współczesnego świata, prawa człowieka).

II.

Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiediane w naturalnym tempie:

II.1)

reaguje na polecenia,

II.2)

określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi,

II.3)

określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy lub autora wypowiedzi,

II.4)

określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników),

II.5)

znajduje w wypowiedzi określone informacje,

II.6)

układa informacje w określonym porządku,

II.7)

wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi,

II.8)

odróżnia informacje o faktach od opinii,

II.9)

rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio,

II.10)

rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

III.

Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi pisemne:

III.1)

określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu,

III.2)

określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy lub autora tekstu,

III.3)

określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację),

III.4)

znajduje w tekście określone informacje,

III.5)

rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu,

III.6)

układa informacje w określonym porządku,

III.7)

wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście,

III.8)

odróżnia informacje o faktach od opinii,

III.9)

rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne,

III.10)

rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

IV.

Uczeń tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne:

IV.1)

opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska,

IV.2)

opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości,

IV.3)

przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości,

IV.4)

przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość,

IV.5)

opisuje upodobania,

IV.6)

wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy innych osób i ustosunkowuje się do nich,

IV.7)

wyraża i opisuje uczucia i emocje,

IV.8)

stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za daną tezą lub rozwiązaniem i przeciw nim, kończy wypowiedź konkluzją,

IV.9)

wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości,

IV.10)

rozważa sytuacje hipotetyczne,

IV.11)

przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady),

IV.12)

stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

V.

Uczeń tworzy w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. e-mail, list formalny - w tym list motywacyjny, CV, wpis na blogu, opowiadanie, recenzję, artykuł, rozprawkę):

V.1)

opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska,

V.2)

opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości,

V.3)

przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości,

V.4)

przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość,

V.5)

opisuje upodobania,

V.6)

wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy innych osób i ustosunkowuje się do nich,

V.7)

wyraża i opisuje uczucia i emocje,

V.8)

stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za daną tezą lub rozwiązaniem i przeciw nim, kończy wypowiedź konkluzją,

V.9)

wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości,

V.10)

rozważa sytuacje hipotetyczne,

V.11)

przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady),

V.12)

stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze,

V.13)

stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI.

Uczeń reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach:

VI.1)

przedstawia siebie i inne osoby,

VI.2)

nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie, upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź),

VI.3)

uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia,

VI.4)

wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji, wyraża wątpliwość,

VI.5)

wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób,

VI.6)
składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje,
VI.7)
zaprasza i odpowiada na zaproszenie,
VI.8)
proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca, prowadzi negocjacje,
VI.9)
prosi o radę i udziela rady,
VI.10)
pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia,
VI.11)
ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje,
VI.12)
wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby,
VI.13)
wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie),
VI.14)
stosuje zwroty i formy grzecznościowe,
VI.15)
dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.

VII.

Uczeń reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach:

VII.1)
przedstawia siebie i inne osoby,
VII.2)
nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie),
VII.3)
uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz lub ankietę),
VII.4)
wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji (np. na forum internetowym), wyraża wątpliwość,
VII.5)
wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób,
VII.6)
składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje,
VII.7)
zaprasza i odpowiada na zaproszenie,
VII.8)
proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca, prowadzi negocjacje,
VII.9)
prosi o radę i udziela rady,
VII.10)
pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia,
VII.11)
ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje,
VII.12)
wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby,
VII.13)
wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie),
VII.14)
stosuje zwroty i formy grzecznościowe,
VII.15)
dostosowuje styl i formę wypowiedzi do odbiorcy.

VIII.

Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

VIII.1)
przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach),

VIII.2)

przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym,

VIII.3)

przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim,

VIII.4)

przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film,

VIII.5)

przedstawia w syntetyczny sposób informacje z tekstu przeczytanego w języku obcym,

VIII.6)

stosuje zmiany stylu lub formy tekstu.

IX.

Uczeń posiada:

IX.1)

wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego,

IX.2)

świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X.

Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

XI.

Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

XII.

Uczeń korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

XIII.

Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis, wykorzystywanie środków niewerbalnych).

XIV.

Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).